

VID, Plesaćice, reljef iz Narone. Split, Arheološki muzej

umjetnosti Hrvatske, Zagreb 1971. — K. Prijatelj, Dalmatinsko slikarstvo 15–16. st., Zagreb 1982. — V. Marković, Slikarstvo, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb–Dubrovnik 1987. D. Kt.

VICKO LUJEV, korčulanski klesar (sred. XVI. st.); potpisivao se humanističkim imenom *Vicentius Alvisii*. Izradio u renesansnome stilu pred vijećnicom u Korčuli stup s lavom Sv. Marka. U Dubrovniku izveo ukrase i reljefe niše na pročelju tvrđave Lovrijenac, u kojoj je kip Sv. Vlaha, djelo Jakova iz Orléansa. Karakteristike zajedničkoga rada dvojice majstora vidljive su i na ukrasima ulaza u hvarsku tvrđavu, a V. Lujevu se pripisuje najmaštovitiji vrtini stupovi ljetnikovca Pucić na Pilama.

LIT.: C. Fisković, Naši graditelji i kipari XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku, Zagreb 1947, str. 49, 76. — Isti, Artistes français en Dalmatie, Annales de l'Institut français de Zagreb, 1947, 28–29, str. 17. — I. Fisković, Kiparstvo, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb–Dubrovnik 1987. D. Kt.

VIČA (VIČJA) LUKA, uvala S od luke Bobovišća na Braču. Pronađena su četiri zidana groba pokrivena pločama sa skeletima u ispruženu položaju. Bogati prilozi — uvezena grč. crnoglačana keramika, kasne grčko-ilir. kacige, brončani nakit, dvije helenističke game s figuralnim prikazima — datiraju ukope na kraj ← V. i ← IV. st. Nekropola je vjerojatno pripadala stanovnicima gradinskoga naselja na Ratu I od Viče Luke. Noviji nalazi dokazuju veze ilir. stanovništva i grč. pomoraca već u ← VI. st.

LIT.: F. Bulić, Ritrovamenti antichi a Bobovišće dell'isola Brazza, VjAHD, 1900, str. 23. — D. Vrsalović, Kulturni spomenici otoka Brača, Brački zbornik, IV, Zagreb 1960, str. 43–45, 64–68. — M. Nikolanci, Arhaiski import u Dalmaciji, VjAHD, 1966, str. 100–101, 104–106, 114. — I. Marović i M. Nikolanci, Četiri groba iz nekropole u Vičjoj Luci (o Brač) pronađena u 1908. god., ibid., 1968–1969. V. K.

VID, selo na desnoj obali Neretve Z od Metkovića. Na *JI* dijelu brežuljka, od vrha prema rijeci pružaju se zidine ant. grada *Narone*. Mjesto se najprije spominje kao grčki emporij (trgovište), a potom kao rim. kolonija (*Colonia Julia Narona*). Očuvano je oko 200 rim. natpisa, sepulkranih, votivnih i javnih, iz kojih se doznaje da su u Naroni postojali Liberov i Eskulapov hram, zimske kupke te da su se održavale kazališne predstave.

Narona doživljava procvat od sred. ← II. st. do II. st. U kasnoant. je razdoblju N. biskupsko sjedište; spominju se četiri starokršč. crkve (posebno-ga, tzv. naronitanskog tipa). Život u Naroni prestaje nakon avaro-slav. razaranja poč. VII. st.

Vrh gradskih zidina bio je u poč. utvrđen dvjema cilindričnim kulama, a juž. i sjeveroist. krilo četverouglatim; u sljedećoj su fazi nadograđene nove četverouglate kule. Rim. se forum nalazio na mjestu današnjega seoskog trga. Očuvani su ostaci monumentalne arhit. plastike, baze stupova, pločnik i mozaik (danas zatrpani). Forum se nalazi na sjecištu dviju rim. cesta (jedna dolazi sa S, iz smjera Salone, a druga ide u smjeru J, prema moru). Na ulasku cesta u grad nalaze se monumentalna gradska vrata. Dokle se grad prostirao prema I nije poznato zbog močvarna terena, ali se situacija od antike do danas znatno izmijenila zbog premještanja korita Neretve. U okolici Narone bilo je mnogo gospodarskih objekata među kojima se posebno ističe onaj u Mogorjelu kraj Čapljine. Na forumu

je nedavno otkriven mramorni portret cara Vespazijana, a krajem prošloga stoljeća portret Livije, žene cara Augusta i glava Merkura (oba u Aschmolean Museum u Engleskoj).

Iz helenističkoga je razdoblja znameniti mramorni reljef s plesaćicama. Iz rim. se doba ističu torzo imperatora i statua žene (danas u Opuzenu), bista Izide od alabastra, reljef s Dioskurima, fragment sarkofaga s prikazom Herakla, Kerbera i Hermesa Psihopomposa, nadgrobni spomenici s prikazom rim. konjanika i časnika, koštana kutijica s prizorom borbe Pigmejaca i ždralova. God. 1995. na položaju Plečaševе štale otkriven je rim. hram iz I. st. Uz ostatke hrama pronađeno je 16 kipova nadnaravne veličine koji prikazuju careve, pripadnike carske obitelji, aristokraciju i rim. božanstva, a pripadaju samome vrhu ant. umjetnosti. Iz kasnoant. razdoblja vrijedan je kameni reljef s prikazom dvaju pauna između kantarosa, ukrašeni pilastri i imposti, istočnogotske kacige te zlatni nakit građanke Urbike, prstenovi i više od 100 komada biz. novca s poč. VII. st. Osobito su važni nalazi kaciga biz. proizvodnje iz VI. st., otkrivenih na vrhu brije-ga uz gradske zidine, koje se čuvaju u Kunsthistorisches Museum u Beču.

Većina nalaza iz Narone čuva se u Arheološkom muzeju u Splitu te u Arheološkoj zbirci u Vidu (osn. 1991), dok je dio kamenih spomenika uzidan u seoske kuće od kojih je posebno zanimljiva tzv. Erešova kula.

LIT.: J. Alačević, Naronia ed il seno marittimo Naroniano, VjAHD, 1899. — C. Patsch, Naronia, Zur Geschichte und Topographie von Naronia, Vienna 1907. — M. Abramić, Reljef Dioskura iz Narone, VjAHD, 1952. — Isti, Pigmeji i ždralovi, ZUZ, 1959. — N. Cambi, Antička Naronia — urbanistička topografija i kulturni profil grada, u knjizi: Dolina rijeke Neretve od prethistorije do ranog srednjeg vijeka, Split 1980. — B. Gabričević, Naronia i Grci, ibid. — B. Kirigin, Tip helenističke stele u Naroni, ibid. — E. Marin, O antičkim kultovima u Naroni, ibid. — N. Cambi, Arhitektura Narone i njezina teorija u kasnoj antici, Radovi. Filozofski fakultet—Zadar, 1985, 24. — F. Baškariol, Vid kod Metkovića, Arheološki pregled (Beograd), 1985. — N. Cambi, Zwei Vespasian Porträts aus Dalmatien Boreas, Münsterische Beiträge zur Archäologie, 1984, 7. — Isti, Naronia u odnosu prema bosansko-hercegovačkom zaleđu u ranijoj antici, u zborniku: Bosna i Hercegovina u tokovima istorijskih kretanja u jugoistočnoj Europi, Sarajevo 1989. — E. Marin, Spektakularno otkriće u Naroni, Vjesnik, 29. VII. 1995 (Danica, br. 165). B. Kir.

VIDEC, Marijan, arhitekt (Varaždin, 8. IV. 1953). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1980 (B. Rašica). Radio na Hrvatskoj radioteleviziji na dizajnu studija i akustičke opreme (studio i režija »L«, 1989); istaknuo se realizacijom za teniski centar u Umagu (1990), te projektima za teniski centar »Sunčana uvala« u Malome Lošinj u (1991) i vježbališta za golf na Bundeku u Zagrebu (1992). — Od 1989. izrađuje maštovite instalacije.

VIDEKA, Ljubo, slikar (Sinj, 6. II. 1913 — Makarska, 14. IX. 1984). Privatno učio slikarstvo kod E. Vidovića u Splitu i grafiku kod T. Krizmana u Zagrebu. Slikao (na tragu impresionizma) najčešće u akvarelu krajolike Makarskoga primorja, Dalmatinske zagore i Hercegovine te mrtve prirode svijetlih treptavih tonova boje. Ekspresionistički izraz postiže u grafikama. Samostalno izlagao u Makarskoj, Splitu, Stocu, Torontu i New Yorku.

VIDEOUMJETNOST (videoart), oblik umj. stvaralaštva u kojemu se umjetnik služi videotehnikom kao sredstvom izražavanja. Počinje se pri-